

FUNDAMENTELE PROGRESISMULUI ÎN MATERIA TRANSPORTULUI INTERNAȚIONAL RUTIER DE MĂRFURI

PROGRESS KEYSTONES OF THE INTERNATIONAL TRANSPORT OF GOODS BY ROAD

CZU: 341:651.135:629.3

<https://doi.org/10.59295/spd2024j.50>

Elena BAJUREA-OSTROFET,
ORCID: 0009-0009-9911-5708
e-mail: elena.bajurea.13@gmail.com
Universitatea de Stat din Moldova

Summary. *The present research expresses a high importance for the research domain of the international transport of goods by road, starting with the point that this paper analyses the latest international regulation with a view on digitalisation of the procedures related to the international transport of goods by road, which entered into force in 2020 and will start being applied in the EU space from August 21, 2024. This aim, as well as the purposes as: research of the genesis of the progressive steps in the field of international road freight transport and inquiry other the digitalised instruments derived from T.I.R. and A.T.A. carnets, create a framework over the evolution of the legal provisions related to the mentioned domain. The research methods, such as the comparative, legal and historical ones, showed their value while describing the main result of this paper, which lead to a terse analyse of the main achievements of the international law givers in the field of international transport of goods by road.*

Keywords: *Carnet A.T.A.; Carnet T.I.R.; digitization; regulations; international road transport of goods.*

Cuvinte-cheie: *Carnet A.T.A.; Carnet T.I.R.; digitalizare; regulament; transport internațional rutier de mărfuri.*

INTRODUCERE

Progresul tehnologic din secolul XXI a determinat apariția unor schimbări majore în toate sectoarele de activitate a omenirii. În condițiile în care transportul internațional rutier de mărfuri este un domeniu-cheie al contemporaneității, acesta este în mod constant puternic influențat de evoluțiile în domeniul tehnologiei. La geneza progresismului în materia contractului de transport rutier internațional de mărfuri s-a aflat necesitatea stringentă de a elimina colectarea și prezentarea seturilor de documente necesare pe suport de hârtie – fundamentul digitalizării acestui sector de activitate. În mod evident, inițierea în digitalizare a constituit premisa adoptării unui cadru normativ internațional nou, menit să reglementeze regimul electronic al sistemelor de realizare a operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri.

Implicarea Uniunii Europene și a altor organizații internaționale, precum Uniunea Internațională a Transporturilor Rutiere și Comisia Economică a Organizației Națiunilor

Unite pentru Europa a contribuit la implementarea promptă a prevederilor noilor acte normative, inclusiv și de către operatorii de transport rutier internațional de mărfuri înregistrați în Republica Moldova.

Așadar, principalele elemente care au stat la baza modernizării cadrului legal în domeniul transportului rutier internațional de mărfuri urmează a fi elucidate și analizate în cadrul prezentului studiu.

MATERIALE ȘI METODE

Metodele de cercetare utilizate au contribuit, prin varietatea lor, la cumulul și analiza unui amalgam valoros de informație relevantă studiului efectuat. Așadar, acestea sunt următoarele:

- a) *Metoda logico-juridică*, care, în prezenta lucrare a fost utilizată la etapa interpretării normelor de drept din convenții, directive, regulamente și alte acte normative studiate;
- b) *Metoda istorică*, cu ajutorul căreia s-a realizat o reflecție asupra felului în care au evoluat mecanismele juridice, prin intermediul cărora astăzi se realizează transportul internațional rutier de mărfuri, realizând o incursiune istorică pentru a percepe mai profund originile acestora și premisele dezvoltării lor vertiginuoase până la nivelul zilei de astăzi;
- c) *Metoda comparativă*, care s-a manifestat prin stabilirea similitudinilor sau diferențelor existente între mecanismele juridice descrise, cu stabilirea trăsăturilor specifice fiecărui mecanism în parte. Totodată, această metodă a fost utilizată la compararea aplicabilității acestor mecanisme juridice pe arena internațională și, în particular, pe teritoriul Uniunii Europene;

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Aflate în căutarea unor soluții necesare pentru modernizarea căilor de comunicare și transmitere a informației pe cale digitală, organizațiile internaționale au încercat consolidarea acestora într-un cadru normativ nou. Astfel, începând cu 21.08.2024, Uniunea Europeană va pune în aplicare un act normativ inovator, care urmează să reducă semnificativ procesul de pregătire pe suport de hârtie a zeci de exemplare de seturi de documente de către operatorii de transport rutier internațional de mărfuri. Așadar, *Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri* constituie un nou progres legislativ, un pas important în evoluția implementării contractului de transport rutier internațional de mărfuri la nivel de UE [1]. Scopul prezentului regulament este de a stabili un cadru juridic pentru comunicarea electronică, între operatorii economici în cauză și autoritățile competente, a informațiilor de reglementare referitoare la transportul de mărfuri pe teritoriul Uniunii. Astfel, acesta stabilește condițiile pe baza cărora autoritățile competente trebuie să accepte informațiile de reglementare atunci când acestea sunt puse la dispoziție pe cale electronică de către

operatorii economici în cauză, precum și normele pentru furnizarea de servicii legate de punerea la dispoziție pe cale electronică a informațiilor de reglementare de către operatorii de transport pentru autoritățile competente [2]. Prin intermediul acestui cadru juridic inovativ, platforma eFTI se face cunoscută și în realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri între statele Uniunii Europene, care generează un șir de avantaje, atât pentru întreprinzătorii din domeniu, cât și pentru autoritățile implicate în realizarea acestor operațiuni. În acest sens, pentru autoritățile implicate în realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri se identifică următoarele avantaje:

- 1) eficiență îmbunătățită datorită verificărilor de conformitate mai raționalizate;
- 2) costuri mai mici de asigurare a respectării legislației din cauza numărului mai mic de inspecții fizice;
- 3) o mai bună calitate a datelor, permițând o mai bună monitorizare a punerii în aplicare a politicilor.

Pe linia operatorilor de transport rutier internațional de mărfuri, se conturează alte avantaje importante:

- 1) partajarea instantanee a datelor cu partenerii prin intermediul platformelor eFTI, permițând o planificare logistică mai eficientă, încărcarea vehiculelor și identificarea traseelor [3];
- 2) timpi rapizi de procesare a documentelor electronice;
- 3) posibilitatea de a monitoriza în direct procesul de transportare a mărfurilor;
- 4) oportunitatea de a beneficia de sesiuni de training-uri gratuite, oferite de echipa de gestionare a proiectului eFTI4EU;
- 5) finalizarea rapidă a unei operațiuni de transport rutier internațional de mărfuri tur-retur [4].

Odată intrată în vigoare în anul 2020, statele-membre ale UE au la dispoziție 6 ani pentru a-și alinia definitiv legislația internă în materia transporturilor la prevederile acestui regulament. Actul normativ menționat definește noțiunea eFTI drept un set de elemente de date prelucrate prin mijloace electronice în scopul schimbului de informații de reglementare între operatorii economici în cauză și între operatorii economici în cauză și autoritățile competente [5]. Prin urmare, autoritățile competente trebuie să accepte informațiile puse la dispoziție pe cale electronică ori de câte ori operatorii economici sunt obligați să pună la dispoziție informațiile, ca dovadă a conformității cu cerințele stabilite în actele juridice ale Uniunii vizate de prezentul regulament. Această cerință ar trebui să acopere, de asemenea, informațiile solicitate cu titlu suplimentar de autorități, în conformitate cu dispozițiile actelor juridice ale Uniunii menționate, de exemplu, atunci când lipsesc anumite informații. Același lucru ar trebui să se aplice atunci când dreptul intern impune furnizarea de informații de reglementare identice, integral sau parțial, cu informațiile furnizate în temeiul actelor juridice relevante ale Uniunii care intră sub incidența prezentului regulament. La fel, autorităților le revine sarcina de a trece la comunicarea pe cale electronică cu operatorii economici de transport în legătură cu informațiile respective. O astfel de comunicare nu ar trebui să aducă atingere

dispozițiilor relevante din actele juridice ale Uniunii și din dreptul intern legate de măsurile ulterioare în timpul verificării informațiilor de reglementare sau în urma acestora. Obligația autorităților competente de a accepta informațiile puse la dispoziție pe cale electronică de către operatorii economici ar trebui să se aplice, de asemenea, ori de câte ori prin dispozițiile din actele juridice ale Uniunii sau din dreptul intern care intră sub incidența prezentului regulament se impune furnizarea de informații care sunt, de asemenea, menționate în convențiile internaționale relevante, cum ar fi *Convenția privind contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (C.M.R.), adoptată la Geneva, la 19.05.1956* [6].

Într-o altă ordine de idei, prezintă interes și mecanismele de digitalizare a derivatelor contractului de transport rutier internațional de mărfuri, în speță – Carnetul T.I.R. și Carnetul A.T.A. În acest sens, în anul 2003 [7], s-a intervenit cu ideea de a pune în aplicare un nou tip de Carnet T.I.R., denumit „*e-T.I.R.*”, adică formatul electronic al unui carnet T.I.R. obișnuit, dar care include în sine câteva aspecte mai neobișnuite decât cel pe suport de hârtie, principala diferență fiind efectuarea tuturor procedurilor de solicitare-primire a acestui carnet în regim online, nefiind necesară în acest sens deplasarea operatorului de transport la sediul asociației garante. Unul dintre principalele avantaje ale acestui sistem electronic este reducerea până la minim a posibilității de escrocherie și a altor tipuri de fraude. Desigur, și autoritățile vamale salută implicarea în masă în cadrul acestui proiect, deoarece le facilitează și lor realizarea tuturor procedurilor de traversare a frontierelor, iarăși unul dintre avantaje fiind economia de timp generată de acest sistem. Este îmbucurător că și Republica Moldova efectuează pași rapizi pentru punerea în aplicare a acestui proiect [8]. În acest sens, începând cu ianuarie 2019, aplicația electronică T.I.R.-E.P.D. (*T.I.R.-Electronic Predeclaration*) a devenit funcțională și pe teritoriul statului nostru, iar Serviciul Vamal al Republicii Moldova în colaborare cu Asociația Internațională a Transportatorilor Auto din Republica Moldova asigură și monitorizează utilizarea acestuia de către operatorii de transport.

Carnetul A.T.A. tinde și el a avea un succes de încredere. Ideea lansării Carnetului A.T.A. într-un format nou a apărut în anul 2016, cu suportul Organizației Mondiale a Vămirilor, iar programul care a pilotat cu succes punerea în aplicare a Carnetului A.T.A. electronic – *e.A.T.A.* în state precum: Belgia, China și Confederația Elvețiană a contribuit la trecerea la o nouă etapă de digitalizare a acestuia – faza de tranziție, începând cu 30 iunie 2023, care va dura până în anul 2025, iar până în anul 2027 Carnetul A.T.A. va putea fi utilizat în exclusivitate digital. În acest sens, la procurarea unui Carnet A.T.A., operatorul de transport este invitat să își instaleze în telefon aplicația cu aceeași denumire, prin intermediul căreia ulterior se vor efectua toate procedurile care anterior erau realizate și reflectate pe suport de hârtie. Toate aceste date sunt ulterior incluse într-un portal separat, care are imaginea unei baze de date, care stochează toate aceste informații, pe care utilizatorul le poate accesa în orice moment [9].

Toate aceste progrese spectaculoase nu ar fi fost posibile fără reglementările-cadru corespunzătoare: *Convenția vamală relativă la transportul internațional al mărfurilor*

sub acoperirea carnetelor T.I.R., adoptată la Geneva, la 14.11.1975 [10] și Convenția privind admiterea temporară, adoptată la Istanbul, la 26.06.1990 [11], care sunt evaluate și monitorizate constant, în vederea completării acestora cu prevederi corespunzătoare progresului economic și tehnico-științific.

CONCLUZII

Fundamentele progresismului în materia transportului rutier internațional de mărfuri au determinat o metamorfoză curajoasă a cadrului legislativ internațional care reglementează domeniul vizat. Trecerea de la prezentarea seturilor voluminoase de acte pe suport hârtie la versiunea electronică a acestora, aflate la un click distanță de la autoritățile împuternicite să le verifice și autorizeze, reprezintă un succes important al legiuitorului UE. Pe lângă seria de avantaje a digitalizării sistemului de transport internațional rutier de mărfuri enumerată anterior, aceasta aduce un aport deosebit în protejarea și conservarea mediului înconjurător.

Digitalizarea Carnetului T.I.R. determină efectuarea tuturor procedurilor de solicitare-primire a acestui carnet prin modalitate electronică, fiind astfel eliminată necesitatea interacțiunii directe cu asociația garantă, iar reducerea infrajecțiilor economice în domeniu a devenit un alt avantaj important odată cu implementarea acestuia. Sistemul facilitează și activitatea nemijlocită a autorităților vamale în domeniul nominalizat, prin eficientizarea formalităților de traversare a frontierelor, punctul forte în acest sens fiind raționalizarea timpului acordat acestor proceduri.

Carnetul electronic A.T.A. promite eliberarea documentului prin aplicație telefonică, fapt care va spori popularitatea în utilizarea acestuia și va încuraja inclusiv și cetățenii RM la participarea activă la evenimente impunătoare pe teritoriul statelor-membre la Convenția de la Istanbul, adoptată la 26.06.1990.

În condițiile în care progresul tehnologic este perpetuu, adaptarea legislației internaționale în materia transportului internațional rutier de mărfuri la tendințele contemporane constituie un efort continuu, imperativ pentru realizarea eficienței a operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri.

REFERINȚE

1. Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri [citată 22.06.2024] În: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32020R1056>
2. Art. (1) din Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri
3. Comisia Europeană. *Regulamentul eFTI – Digitalizarea transportului de mărfuri în întreaga Uniune Europeană*. © Uniunea Europeană, 1995-2024. [citată

- 22.06.2024] În: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/logistics-and-multimodal-transport/efti-regulation_en?prefLang=ro&etrans=ro
4. *eFTI4EU – Electronic Freight Transport Information for the European Union*. © eFTI4EU, 2024. [citată 22.06.2024] În: https://efti4eu.eu/wp-content/uploads/2024/03/eFTI4EU-General-Presentation_official.pdf
 5. Art. (3), pct. 4) din Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri
 6. Convenția privind contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (C.M.R.), adoptată la Geneva la 19.05.1956 [citată 22.06.2024] În: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1961/07/19610702%2001-56%20AM/Ch_XI_B_11.pdf
 7. *E-TIR system*. © United Nations Economic Commission for Europe. [citată 22.06.2024] În: eTIR | UNECE
 8. *Carnetul T.I.R. – proceduri de tranzit*. Copyright © 2020. [citată 22.06.2024] În: Carnetul TIR (gov.md)
 9. *eATA Carnet*. Incoterms® 2020. [citată 22.06.2024] În: <https://iccwbo.org/business-solutions/ata-carnet/eata-carnet/>
 10. Convenția vamală relativă la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R., adoptată la Geneva, la 14.11.1975 [citată 22.06.2024] În: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1978/03/19780320%2006-52%20AM/Ch_XI_A_16p.pdf
 11. Convenția privind admiterea temporară, adoptată la Istanbul, la 26.06.1990 [citată 22.06.2024] În: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201762/v1762.pdf>